

Залізничний Дзвін

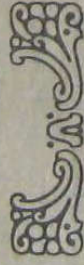
Ціна окр. ч. 190 шагів.
Підписна ціна 2 крб. 100 шаг. в міс.
Адреса редакції: Київ, Театральна
8, Управа Правобережн. залізниці.

Орган Спілки Служачих та Робітників Правобережної зал.
:: Щотижнева залізнична газета ::

Ч. 2.

Четвертий тиждень жовтня 1918 р.

Ч. 2.

Зміст:

1. Від редакції.
2. Передовиця.
3. Два приніпи. — *Орлівський. Г.*
4. В справі насильственої українізації — *И. Д.*
5. Відбудування „Єдиної неділимої“ — *Ів. Федорченко.*
6. Задзвонив. (Замість фельетону) — *Проява.*
7. Постанови Народи Голів Культурно-Просвітних організацій заліз. України.
8. Протести в оборону мови.
9. Відозва до вчителів українців.
10. З залізничного життя.
10. Хроніка.
11. З за кордону.
12. Оповідки.

ВІД РЕДАКЦІ.

В надзвичайно тяжкий час з великими труднощами та з великою вірою в конечну перемогу ми випускаємо в бурхливій хвилі життя наш орган «Залізничний Дзвін», який буде одним із культурних засобів боротьби робітництва за свою кращу долю.

Залізничники! «Залізничний Дзвін» стає осередком Ваших думок, бажань, змагань, порадником в нещасті, веселим Великоднім дзвоном. Але тільки від Вас залежить зробити свій новонароджений орган сильним та дужим, правдивим і ясним відбитком свого гірого життя.

В цей тяжкий час нашого життя не лінуйтесь прикласти рук до великої праці. Дзвоніть з місць, — розкидайте свої рани, давайте звістки про гіркі й відрадні хвилини тяжкого життя.

Нехай Ваша думка сконцентрується тут на папері й відси, голосним згук про лихо та кривду, розліється по життєвому морі. А коли будуть відрадні хвилини, нехай вони вплиють надію на ще кращі, нададуть сили стомленим Вашим рукам, і хоч трошки осяють похмурі від злиднів обличчя.

До праці ж, товариші!

Київ, 28 Жовтня, 1918 року.

Безглузда світова війна зруйнувала країни, занапастила їхній добробут, зруйнувала промисловість, культуру, нормальне життя й поставила всі воюючі держави перед знаком запитання,—чи далі ще нищити все, чи пора вже відіпхнути від себе «поклоницю Марса» й дати відпочити всім народам, всім країнам, дати їм змогу вільно розвиватись, вводити в постійне русло своє життя. Більше за всіх лиха від світової війни зазнало робітництво. Воно мусіло постачати з своїх рядів військо, своєю працею забезпечити те військо від холоду, голоду й іншої нужди. Ради «побѣды», до якої стремили пануючі класи, робітництво мусіло працювати день і ніч на полі бою, подимних заводах і фабриках, надриваючи своє здоров'я й сили, для чого часи робочого дня мусіли бути підвищені й були підвищені. Це підвищення робітничого дня дуже відбивалось на долі робітництва, на його фізичному й моральному стані, на його добробуті. Кращі робітничі сили були відірвані від праці в армію, що привело промисловість до упаду, понизивши її продуктивність, а наслідком цього було підвищення цін на недостаючі продукти вжитку. Платня робітництву хоч і була збільшена, та ненормальний економічний стан не забезпечив вимог життя й робітники всіх країн мусіли терпіти лихо й нужду, перебиваючись з хліба на воду. І от, коли ті, що затіяли війну, додумались нарешті до того, щоб припинити її,—робітництво всіх країн, вітаючи крок до замирення, допомагається, аби війна дійсно була скінчена й то як найшвидше. Як же ми, залізничники, що уявляємо з себе частину організованого українського пролетаріату, мусимо поставитись до миру мира, до вимог світового пролетаріату? Безумовно, визнавши гилячку миру ще в бурхливі дні нашої революції й поставивши тоді цю справу на реальний шлях, і тепер ми мусимо заявити нашим закордонним товаришам, що ми з вами, ми прагнемо мира миру, хоч ми вже й виийшли зі стану світової війни; ми так само й тепер вимагаємо загального миру й знаємо, що вой-

овники ще не склали зброї, а тому мусим не втратити слушного часу, щоб увільнитись від дальшої участі в світовій бойні.

Для нас українських робітників як і для всіх важко забезпечити спокійне своє існування, вільний розвиток, вільне життя. Наша нація, наша країна переживає зараз тяжкі часи сконструювання держави, часи виводження нації, часи безмірної боротьби з тими, хто втягнув робітництво, в війну, в нещастя. Стоячи з п. 6 Вільзонівського програму, ми нагадуємо світовому пролетаріатові, що ми, як частина його, як нація не можемо існувати під пятою другої пануючої нації,—нагадуємо про це робітництву всіх країн, щоб на мировій конференції не забули тих, хто хоч в деякій мірі сприяв знищенню світової бойні й повсякчас стремив до цього.

Два принципи.

Коли ланцюги рабства розірвались і впади на землю під ноги людності—все що було заковане, затуркане, замучене—зразу потягло в себе свіже повітря—піднімалось, вставало, зміцнілось—гугурочилось, аби зовсім знищити деспотизм, поховати на віки бюрократизм, та намагалось утворити нове життя, нові його форми.

Кожна окрема група людей, кожна партія ширила між людністю свою віру, змагалась за неї, билась з політичними ворогами, здається, всі були воювниками—всі були борці, але кожна з партій по багатьох питаннях сходилася й розходилася з другими, а по других ріжнелася і була чимсь відокремленим від інших—була иншим особистим войовником.

Ми залізничники як і інші верстви людності в ті часи заметушилились, забалакали, піднімались, гуртувались й стали в перші ряди революційного народу; змагались вкупі з ним за його право, але ж ми змагались з'окрема й за своє власне право. Ми посілали своїх представників до революційних організацій, через котрих намагались всю людність зробити більш менш революційною; разом з цим ми будували свій професійний «союз».

Ми так закохались в приваблюючу революцію, що не поклали гарних підвалин під нову свою будівлю власну хату «союзу». Ми самі принесли його в жертву ненаситній революції—яка, ламаючи

старе, зламала й нові форми життя. Ті форми, за які пролило багато крові, сліз.

Самі підвилини «союзу» були зіплені з гледи, яка не витримала ваги самої будівлі—й будівля мусіла впасти й впаала. Одною із перших організованих залізниць була в ті часи Правобережна залізниця, яка й виробила статут «Желѣзнодорожного Союза», котрий було прийнято й покладено в основу статуту «Всеросійського Желѣзнодорожного Союза» на 2-й Всеросійській залізнодорожній Конференції.

Мушу подати винятки з цього (прадіда) статуту, які досить гарно характеризують наші помилки, які є тими основними принципами, на яких будувався «Всеросійській Желѣзнодорожний Союз», котрий багато наробив шкоди, нам українцям, більше чим кому другому, своєю безглуздою політикою.

§ 2 Членами союзу должны быть всѣ служащіе, мастеровые и рабочіе, работа которыхъ не носитъ случайный характеръ.

Примічаніє. къ § 2. Каждый служащій, мастеровой и рабочій, поступающій на желѣзную дорогу, вступающій тѣмъ самымъ и въ союзъ. (Винятки з „устава союзу служащихъ мастеровыхъ и рабочихъ Юго-Западныхъ желѣзныхъ дорогъ утвержденного Учредительнымъ Деlegatesкимъ Съѣздомъ 25 іюля 1917 года въ Кіевѣ“).

Другий § цього статуту обов'язував кожного залізничника бути членом „Союзу“; залізничника не треба питати чи поділяє він мету союзу чи ні,—так чи інакше він мусів бути членом його, а як не корився б цьому параграфу, то мусів кидати службу на залізниці. Цей пункт обов'язував людей тоді робити те, що було проти їхньої волі, коли вони боялись лишитись куска хліба. Був примусовий вступ до Спілки. Спілка, таким чином, будувалась по примусовому принципові. Хто міг тоді висказатись проти його. Всі були „дійсними“ революціонерами й не могли займатись „непотрібною“ роботою. Всі оддавались „партійній роботі“ й мало хто цілком оддавався професійним справам, через що помилка зосталась не виправленою.

Цей параграф давав змогу бути членом „Желѣзнодорожного Союза“ монархисту, кадету, октябристу, трудовику, соціалъ-демократу, соціалъ-революціонеру, «професіоналу» звичайному обивателю, які були між нами. Всі користувались одним правом; всі впливали на справи „союзу“. Всі голосували, всі понадали в керуючі органи, всі мали змогу вносити поправки й додатки й зміни в статут, в постанови; всі давали напрямки спілці.

Монархисти завжди боролись з робітництвом, з народом і їм дана була змога вільно входити в

робітничу організацію й руйнувати її з середини;—в самому серці крилась й звивалась гадюка.

Кадети з октябристами допомагали своєю щирою працею п. п. монархистам, працюючи в органах „союзу“.

„Професіонали“ дбали про свої власні інтереси, посади, переміщення, підвищення, про своїх кумів та родичів перед «рухловською» адміністрацією.

Звичайні «обивателі» висовували свої власні інтереси, ставили їх вище над громадські справи; забивали органи «дрязгами» й не давали їм вільно поширити серед залізничників ідею професійного будівництва.

Одна поміркована демократія з певними поглядами боролась за професійні спілки, дбала скільки могла, томила над цією роботою, задихалась і впаала коли прийшли комуністи—росіяне.

Комуністи, насаждаючи соціалізм силою зброї, не сприяли розвитку професійних організацій, викладали поміркований елемент з органів, передавали органам владу й, звичайно,—органам ніколи було дбати про утворення міцних професійних спілок, виконуючи адміністративні функції.

Коли влада переходила до комуністів, в той час (в органах спілки) провадилась політика їхня,—керуючі органи держались насадження комунізму й всі залізничники мусіли користись їм бо § 2 зв'язував їх по ногах і руках. Коли у владі стояв хто другий, наприклад, соціалъ-революціонер чи соціалъ демократ, то ці боролись з комуністами й з чорносотенцями й втягували в партійну боротьбу саму спілку,—знов § 2 всіх залізничників примушував користись с—декам чи с-рам. Це була внутрішня болість яка й зломала міцний організм.

Ми українці це все добре згадували, давно знали, що цей принцип буде багато шкодить робітництву, що буде він шкодить і нам в боротьбі за національне визволення. Ми в перші дні будови «Желѣзнодорожного Союза» були проти цього параграфу.

В «Центральном Исполнительном Комитетѣ Юго-Западныхъ ж. д.» першого складу роздавались голоси з нашого боку «не зв'язуйте людей, не нав'язуйте своїх ідей неспочувачим». Це голосно було заявлено на установчому з'їзді Правобереж. залізниць нашої фракціїю. Ми держались цього принципу весь час і додержали. Наша думка ясно виявлялась в статуті залізнодорожної спілки Правобережної залізниці та в статутах інших залізниць.

Виняток з статуту професійно-культурно-просвітньої спілки служачих і робітників Правобереж.

режної залізничі: § 6 Членом Спілки має право бути кожна особа, що служить, або працює на Провокерській залізничі (окрім випадкових—щоденних, поділяє мету спілки й підлягає організаційним дисциплінам». В цьому параграфі зістається принцип вільного вступу,—принцип вільного будівництва професійної спілки.

Монархист, кадет, октябрист не ввійде до нашої робітничої організації, бо його спілка своєю дисципліною примушує боротись за свої ідеали, а знаючи це чесний чоловік не піде проти своєї совісті. Обиватель не здатний до боротьби, зв'язаний дисципліною буде виховувались і позовлі ставати борцем за робітничі ідеали. Таким чином ми залічили пекучу рану: визволяємось від внутрішньої руїни, кладемо міцні—підвалини професійної спілки—що дає нашому робітництву надію на остаточну перемогу в боротьбі за своє право; за свій економічний економічний та соціальний стан. Мусимо заявити залізничникам «імеяй уші слишати, да слішати»,—щоб не робили більш помилок, а шукали певної дороги для боротьби.

Професійна спілка це є окрема група людей яка живе спільними інтересами, пробуває завжди в однакових умовах, терпить одначасно холод, голод й иншу нужду, переживає одночасно свої спільні радощі.

Тоді виходить, що ця група людей мусить боротись іноді за своє право—виступати гуртом войовниками—йти по тернистому шляху—до здійснення своїх ідеалів, вимог. Гуртом нести відповідальність, кари від тих хто гнобить професійні спілки, а коли так, то членами всякої проф. спілки може бути тільки людина цілком oddana справі загальної, справі своїх колег; людина, яка ясно собі уявляє куди й зачим вона йде, що може зустріти й на дорозі, що прийдеється пережити, які перенести прийдеється гонення, утиски. Бути одвертим борцем за робітничі справи.

Такими борцями мусимо бути ми всі. Мусимо через те, що нас оточують з усіх боків наші класові вороги. А в класовій боротьбі треба бути одвертим, смілим, чесним—запевненим войовником і таких борців для спілки може дати тільки принцип вільного вступу. Принципи вільного будівництва спілки. Бо тільки вільний принцип—дає змогу входити до спілки елементу більш менш свідомому, здібному до боротьби—тільки цей принцип очікує спілку од намулу, хитаків; внутрішньої болісті й тільки один він дає спільці людей, які громадські справи вважають вище над свої власні—людей преданих нашому робітничим справам.

Не в одній із культурних країн Європи, де є проф. спілки, не будуються вони по тому прин-

ципові, по якому розпочали будувати «Залізничний союз» росіяне.

Більш менш культурне робітництво повинно одкинути примусовий принцип і повинно провадити організацію професійних спілок—тільки по принципі вільного вступу, в своїх власних класових інтересах; щоб таким чином викувати свій міцний робітничий молот, який ударить і буде вдаряти по капіталові, по кешені експлуататорів.

Ми, залізничники, повинні це добре запам'ятати й, проводячи організацію спілки зміти розпівзавати людей від «добрих людей»—щоб «вовки» в овечій шкурі не понали злов до нас і не зруйнували нашої фортеці, щоб не зруйнували нас самих наших ідеалів.

Орлівський Гарасим.

В справі „наслідственной українізації“.

Казава Архимед: дайте мені точку оперття і я переверну землю. Він справді був здатний навіть більшу масу зрушити з місця, якби... сам не спірався на ту ж тільки землю.

Всякий рух, так і всяка будівля потребує перш од усього ґрунту, що на йому вона спіратиметься. Міць ґрунту дається в знаки на сталосі форм руху й величності будівлі.

Ось через що, коли ми, почувачучи себе культурними робітниками, хочемо справді кудись дійти, якусь культуру збудувати, то неодмінно повинні сперитись на якийсь трітій історичний і суспільський ґрунт.

Український рух відродження розпочався з вивчення народньої історії, фольклору... Це характерний і цілком певний початок!

Три чверти віку тому назад Кирило-методіївці поклали одним з засадничих своїх завдань: вивчати історію і в ній відшукувати тих форм політичного й громадського життя, що на їх відбив наріз риси свого творчого „я“.—Це було досить наївно: доводити суспільству необхідність будувати дальніше життя й культуру на цих формах, що їх породила душа народу й історія. Але це певна думка!

Не вартісна та культура й не трітій той ґрунт, що не виродився й не виріс із попередніх форм життя народу!

Культура потребує постійної живої творчості. Лише в творчості живе культура. Можна перейняти здобутки культури й самі не зробіть культури народом, як що не зв'язувати органічно перейнятого зі створеним самостійно.

Таке механічне пересаджування культури лише затуркує природні нерозвинені здібності народу й не приносить йому користі, бо чужа культура засвоюється ним поверхово й не зносить внутрішньої дикости.

Інтелекція такого народу одходить від свого народу, не розуміється й одкидається ним, а сама з того позбувається творчих сил—міцніається.

Навіть і в поверховій культурі така сторона з чужою не перетвореною органічно культурою завше одстає від других: не вступається переймати; Бо культура безуминно йде вперед: оригінал завше цінніший над копію.

Все це вищегадане ми бачили в Росії, яке наслідок „реформ“ першого Петра та ланцюгів другої Катерини.

А от у нас на Україні ми хочемо уникнути цієї неодоладности. Сподіваємося спромози витворити свою культуру. Через те й шукаємо загублених стежок народности—нашої колишньої одностайности в культурнім розвитку.

Ми хочемо перш од усього розвинути внутрішню культуру—той страчений за чужою допомогою ґрунт, що на йому зовнішню культуру збудуємо, як колись було будували. Хочемо розбуркати народну творчу снагу, для чого зараз й кладемо сили на розбукання народньої свідомости. Аби зв'язатися нам з історією! Аби стати ногами на міцний ґрунт!

Є загальна європейська культура. З нею ми зазнаймолися очима. Тепер ми хочемо розвинути власну культуру це б то піднести свою народність до щаблю самосвідомости й знання, на якому б він став в низку культурних працівників Європи і враз з ними спромігся далі заступати.

В цім Ваша допомога, панове московські фавхці, нам не потрібна. Нам треба лиш зв'язку з своїм народом. Треба, щоб цей нарід як найшвидше потягся за своїми проводирями

От для чого нам потрібна негайна українізація!

Ніхто не нехтує російської культури. Але ж для темного укр. народу така культура, як би ми й набудували для неї оранжерей, була б цілком зайвим баластом.

Як розвинемо культурність народу, тоді він сам вибере, за чії зовнішні культурні надбання йому найуперед взятись.

До того ж ніяка чужа культура за нас справини не зробить.

Все для зчинення культурности народу! Всі сили для скріплення національного ґрунту для культури! максимум енергії для переведення цілкомітї негайної українізації!

И. Д.

Відбування „єдиної невідомої“.

(Продовження).

Уряд Росії, руйнуючи культуру підбитих держав і народів, не дбав про піднесення культури свого народу. Росія мала на цілому народньому морі тонесеньку плівку інтелігенції, яка була підготовлена хіба на те тільки, щоб командувати народом; вона, ця інтелігенція, була по всій Росії чужою навіть для свого народу через те, що жила цілком відокремленим від народу життям, відносилася до нього з погордою, не знала його духовних потреб. Більшість цієї інтелігенції складалася не із духовних проводирів народа, а панів, паразитуючих на народньому тілі, бо щиро-народні інтереси були їй чужими. Коли Росія ще держалася, маючи вигляд сильної держави, то лише дякуючи—з одного боку—силі свого озброєного кулака, а з другого—дякуючи темноті та некультурності народних мас.

Отой озброєний кулак і ота темнота й некультурність народу, ота моральна безсилість російської інтелігенції були причиною того, що Росія впала та й розвалилася на черешья. А представники морально безсилої російської інтелігенції мріють тепер про відбудування вчорашньої Росії в давній її силі, славі й могутності. Той гіпноз, яким обкутувано голови цієї інтелігенції в державних російських школах, під яким жила й живе ще й досі російська інтелігенція, який підтримується російською літературою, ще й тепер не розсіявся й ніби одна із тих пошестних хвороб, про які пише Реньяр в своїй книзі: „Повальня пом'япательства“ тримає під своїм впливом всі думки, вою уяву збитого з трону російського інтелігентного громадянства.

Чи ж є надія склеїти оті черешья?

Ті, що об цім марють, уявляють собі хід склеювання дуже просто. Якійсь там Алексєєв чи Деникин, чи ще якийсь із бувших царських генералів зі своїми добровольцями поб'є большевика й на троні царів посадовить чи то Миколу III чи Афоньку I, а большевик в свою чергу думає, що повибиває до ноги всіх контр-революціонерів, за яких він вважає, й може такі слухно, всю ніби інтелігенцію, починаючи від писарчука міліцейського району і прапорщика неїтнующої армії й кінчаючи його святійшеством Тихоном, після чого притягне за чуби хахлів, козаків, іпаків, ляхів, чухнів і всяких инших сепаратистів, поставить їх на коліна й заставить молитись пролетарсько-кацарському Совдепу. Як ті перші, так і ці другі не можуть собі инакше уявити майбутньої Росії, як в виді старого типу централізованої держави.

без жадної автономії. Нехай дехто заперечує й доводить, що правдива політична думка росіян не складається, так примітивно. Ми йому відповімо, що схематично та й друга сторона думає так, як тут зазначено.

Ми бачили, що вязниця народів, яку називають Росією, будувалася чотиріста літ. Щоб її збудувати треба було багато таких співіючих обставин, як ослабленість підбаваних народів, як відсутність заінтересованих і настільки сильних суспільств, що могли б дати одсіч агресивним замірам Московії, як розпоряджування великими бойовими масами; треба було в решті мати якусь певну державну ідею. Таку ідею подав москворосійським царям відомий чернець Білозерського монастиря Йосип Волоцький. Він доводив в своїх писаннях, що після цього, як Турки завоювали Царгород, Москва, як єдина православна держава, повинна обняти єнацину Риму й стати третім Римом. Проводирі Московії вірили в цю божественну ідею і всіма силами намагалися зреалізувати її. Тепер вона збанкрутовала.

Московія, як держава, політично, економічно й культурно колає.

Старі політичні центри, з якими була звязана певна державна ідея, зруйновані; складові частини її розпалися й пішли в рістич; народ позбувся здорового почуття патріотизму та й, правду кажучи, не мав його й попереду; між ним і власною інтелігенцією лежить глибока прирва, бо політичні й економічні ідеали їх незгідні, бо культурно це два цілком протилежні табори; дисциплінованої армії нема й нема матерьялу, з якого ту армію можна було б скласти, а тим часом бувші союзники, прикриваючись високими словами одбатовують цілі величезні краї й паневно затримують їх при собі, щоб таким способом винагородити собі за ті позик, яких Совнарком нехоче й не може винагородити; ціла Московія кипить зараз незадоволенням і повстаннями проти совітської влади; навіть коли совітська влада буде скинута, то й тоді, щоб завести сякий-такий лад у державі, треба буде багато часу, сил і засобів; в кожному разі мине не один десяток літ, поки наладиться в Московії якийсь зносний політичний порядок, а за цей час всі ті частини бувшої Росії, які одпалити ще одпадатимуть, консолідуються й підпадуть иншим політичним впливам; спідівалися, щоб ті армії, які формуються на Дону, Кубані та Волзі хутко впровадили належний політичний лад в Московії, трудно, бо завдання, які ці армії собі поставили, цілком не відповідають народному уподобанню. (Закінчення буде).

Ів. Федорченко.

ЗАДЗВОНИВ.

(Замість фельетону).

Задзвонив „Залізничний“ наш „Дзвін“...
Хоч не все, що потрібно сказав,
Та не винен дзвонар, ні сам він,
Що зтось згуки його розікрав.

Був незграбний брудний отой зтось.
Він за руку вловив дзвонаря
І сказав він... послушайте ось,
Що рекла ця примара стара:

„Паади-ка немножка, настой,
Ти ти птиця чудная кака,
Чтот-то вісжу тебе я впервой“.
Й з олівцем простяглася рука...

Далі що олівцем вдіяв тим?
А кривого хреста начертив...
І дзвонар хоч дзвонив ще потім,
Та вже „Дзвін“ краці згуки згубив...

Та нічого, що так воно є,—
Дзвін і в тіст не мовчить, а гуде,
Тож і наш добре слово своє,
Хоч не вільно, а мовить буде.

А Великдень жаданий прийде,
З олівцем зтось незграбний, брудний
Зимне геть, в забуття одійде,
Й вільно „Дзвін“ залунає гучний.

Прояви.

ПОСТАНОВИ

Наради Голів Залізничних Культурно-Просвітних Організацій. 12/14 жовтня 1918 року.

На засідання прибули представники: від Шкільно-Просвітної Управи Міністерства Шляхів П. П. Турчин і І. Д. Ковалевський, від Головної Ради Снілки Правобережної Залізниці Г. Тарасенко, Лівобережної—Радзівський, Слобідської—Потребай Дубина, Запоріжської—Панасенко, Подільської—Апатов і Святський; Північно-Донецької—Пилимуха, Південних Під'їздних Шляхів—Рабошанка, Культурно-Просвітної Комісії Головних Майстерень Станції Київ І-й Пасажирський—Савченко, Поліських—Антоненко й Верейей, Просвітної Станції Жмеринка Правобережної—Треляківський.

Провісти Київського Головного Складу.—Головачів і від Спілки Вчителів-Українців Правобережної Залізничі—І. Грищенко.

1-й день наради.

Нарада розпочалася о 5 годині 15 хвилин вечора. Головою Народи обрано П. Турчина, писарем—Г. Тарасенка.

Затверджено програм:

- 1) Інформація про стан залізничних «Просвіт» в сучасній мент.
- 2) Інформація з місць.
- 3) Організація місцевих «Просвіт» на кожній залізничі.
- 4) Гуртування «Просвіт» в Спілки по окремих залізницях.
- 5) Проведення роботи «Просвіт» на місцях:
 - а) Влаштування помешкань для «Просвіт».
 - б) Утворення «Рідної Хати».
 - в) Утворення книгозбірень, читальень та книгарень.
 - г) Театри, хори, оркестри, кінематографи.
 - д) Курси та лекції.
 - е) Дитячі садки.
 - ж) Січкові гуртки для дітей і дорослих.
 - з) Школи музично-драматично-художні для підготовки регентів, директорів та артистів.
- і) Видавництва.
- к) Утворення органа «Просвіт» і співробітництво «Просвіт» у «Залізничному Дзвіні» Правобережної Залізничі й «Вістнику Міністерства Шляхів».
- л) Утворення історично-етнографічно-наукowego музею.
- м) Збирання рідної пісні й місцевого фольклору.
- н) Подорожі.
- 6) Допомога «Просвіт» в організації Професійно-Культурно-Просвітної Спілки на кожній залізничі по територіальному принципові статута затвердженого Міністром Шляхів.
- 7) Допомога «Просвіт» в організації Спілки Вчителів-Українців на кожній залізничі.
- 8) Взаємовідносини між «Просвітами» та Професійно-Культурно-Просвітними Спілками на залізницях.
- 9) Ознайомлення з статутом Професійно-Культурно-Просвітної Спілки Правобережної Залізничі.
- 10) Відношення «Просвіт» до скликання Всеукраїнської Залізничної конференції представників Професійно-Культурно-Просвітних Спілок.
- 11) Передача кіосків Українським організаціям.
- 12) Похід проти української мови, як державної.

По 1 і 2 п. програму нарадою ухвалена резолюція: «Заслухавши від П. Турчина інформацію про стан залізничних «Просвіт» в сучасній мент, а також інформацію з місць, нарада констатує, що: в національно-культурному відродженні Українського народу».

2) Робота «Просвіт» в деяких місцях гальмується заходами ворожої до українського відродження адміністрації.

3) Національна політика Міністерства Шляхів та діяльність Шкільно-Просвітної Управи дає змогу «Просвітам» провадити національно-культурну працю продуктивно й є безперечно фактором величезної ваги в житті «Просвіт».

4) Максимум продуктивності роботи можуть дати «Просвіти», безпосередньо зв'язані з Професійно-Культурно-Просвітними Спілками на підставі статуту останніх і тому постановили: найінтенсивніше розвинути Культурно-Просвітну працю в національному напрямку, спільними силами боротися з ворожими заходами проти українського відродження, освітлювати своє життя в залізничній пресі й завдяки бути в найтіснішому зв'язку, як між собою, так і всім організованим українським громадянством.

Засідання закрито о 9-й годині вечора.

(продовження буде).

Протест.

Головної Ради Спілки Служачих і Робітників Правобережної залізничі в оборону Української мови, як державної, прийнятий на засіданні 27-го вересня 1918 року.

Як-би не залишила історія зневаженому й скривдженому Українському народові світлих сторінок про славетних лицарів-борців, які вели титаничну боротьбу за кращу долю та за вкрадену волю свого народу, то в цій хоршій і в той же час сумній історії нападки своїх прадідів ба-чили-б тільки муки, кров, сльози та глум. Глум був свідком в ідеї побратимства з диким братом, який з цього побратимства викрав право бути «Старшим Слав'янином». Ганебний глум «Старшого Слав'янина терновим вінцем вінчав славні імена кращих синів України; глум провадив кращих синів України до страшних в'язниць Петропавловки, Соловок та инш; глум панував увесь час над рядовими синами України; глум панує й тепер, коли пробив час визволення, коли народ-мученик за свою волю й правду визволюється від сього ганебного побратимства,—і як не дивно, і в цей час

він опльовується, закидається московським брудом і навіть, тепер, коли після останньої боротьби не засохла ще земля на могилах славних борців за волю й право. Він і в цей час не може позбавитись від щирости того „Старшого Слав'янина“, як і не міг утікти від Кайнового заміру Авель. Кожний крок його життя переслідується ганебними та глумливими вчинками „культурного Старшого Слав'янина“, та його прихильниками. Народі України! Коли вже ти визволишся від напасти, яка що час, то зростає. І де ж то. В твоїй власній хаті, де ти, як господар, повинен мати право на пошану, в тій хаті, яка простора та багата, як Божій рай; в тій хаті, в якій ти дав притулок мільонам голодних та збавлених від наглої смерті, тримтячих від страху, людей, мільонам гнилих, розпнутих з царськими блискучими п'яцками й значками розбещених братів з півночі, яким а ні одна культурна сторона не дала б ступити на свою землю; — тих братів ти прийняв під стріху своєї хати, під блакитне небо України, — ці мільйони в твоїй власній хаті замість щирости та вдячності, виконують глумливі екзекуції, не тільки над твоїм існуванням, але ж і над самим святим кожного народу — мовою. Над мовою, яка у кожного народу має право на пошану, над мовою, що дає чоловікові право бути чоловіком, показує другим народам, хто він через нього. Ця мова, як і той хто нею володіє не втікла від глуму північного брата, якій він надав епітети: „кучерська“, „базарна“, та... „собача“. Чуючи все це, та бачучи таку зневагу не тільки над незалежною істотою Українського народу, але-ж і над святиною його-мовою, Головна Рада Спілки Служачих і Робітників Правобережної залізниці що стоїть на чолі залізниці що стоїть в центрі на таку зневагу, яка провадиться різними т. з. „Протофісами“, всією російською на Україні ворожою пресою, починаючи від чорностоїної й кінчаючи демократичною, людьми — „фахавцями“ Сфвернай Пальмири“, які, займаючи по непорозумінню відповідальні посади в різних інституціях, найбільш регочуть над мовою скривдженого селянина мовою українською, заявля, що гостям, які вітаються господарем в своїй хаті хлібом-сіллю, вже із чемности не слід-би зневажати самого господаря глумом над його мовою й не визнавання її, гостям-же що дійшли до думки пані „з байби Крилова“ для якої були-б тільки жолуді, а коріння не потрібне, — сказати, що на їх культурнішки бракує залізних кілець. Висловлюючи перед всім культурним громадянством свій глибокий протест, Головна Рада заявляє, що коли москалі свою мову з часу, як татали коло боку собачу голову

та мітлу довели до мови Пушкіна та Толстого, Український нарід радів за успіх москаля та допомагав йому Гоголем, Гнедичем та багатьома друг... Коли-ж Український нарід, силоміць одірваний побратимством від Академії Петра Могили й доведений безсоромним, невдячним братом до сучасного культурного стану, москаль теж радіє. Гадаємо й надіємось, що коли складеться навпаки і „Старшому Слав'янині“ випаде нещастя вернутись від Пушкіна до мови часів собачої голови та метли, Український нарід не буде глумитись, не буде радіти, а стане в пригоді, як і в цей час, коли дав йому притулок, дав великий шмат хліба й дав можливість почувати себе в чужій хаті як в власній. Головна Рада Спілки голосно, рішуче й твердо заявляє, що Державною мовою в Українській Державі мусить бути лиш мова більшости населення — мова Українська.

ГОЛОВНА РАДА

Спілки Служачих і Робітників
Правобережної залізниці.

Протест Рівненської окружної ради спілки залізничників.

Рівненська окружна рада спілки залізничників приєднується до всіх справедливих домагань українського народу визнати тільки одну державну мову на Україні, якою може бути й буде виключно мова українська, як мова більшости населення України, висловлює свій рішучий протест проти ганебної агітації і нечуваного нахабства зайдів-чужинців, спеціалістів русификаторів, які будучи почасти причиною нещастя свого рідного народу, покинули його в найскрутнішому становищі й мовсарана сунуть на нашу землю і намагаються накинати нашому народові свою, чужу нам, культуру й мову.

Оскільки ті (спеціалісти) бажають справді помогти нам, як це часто вони заявляють, то нехай вивчатись нашої мови, мови цього народу, з якого хочуть вони жити, хай переймуться його ідеями й тільки тоді їхня поміч буде нам корисною. Крапце-ж їм — горстці вивчитись мови нашого народу чим шішому народові їхньої мови Невжеж вони ще не вибили собі з голови, що цілого народу не можна зденаціоналізувати, нежеж цього не докаже їм чеське, словінське, болгарське й багатьох інших народів відродження? Тим більше тепер, при явній побіді демократії в цілому світі, нежеж вони ще мають надію на імперіалістичну єдиную, недеїлімую тюрму? Закладаючи нам що наша мова не є ще вирубленою, що не маємо де-яких термінів і т. д. вони цим же виявляють своє цілковите незнання,

нашего пророка, боритесь — поборете!

Т. Шевченко.

Перетерпівши Литовське та Польське лихоліття, вистраждавши більш як 250 років у Московському ярмі, знесилена війною, революцією і обшовицькою руїною, відроджується наша Ненька-Україна. Відроджується в ній і нова рідна школа. Порвавши кайдани тяжкого ярма, замучений український народ, що виправся на волю, напружує свої сили в будуванні краю вільного життя в своїй хаті—Незалежній Українській Державі. Але Вам, брати, відомо, що справжня воля народу прийде з його освітою, яку можна здобути тільки організованою спільною роботою. Маючи на меті згуртувати українське залізничне вчительство у Всеукраїнську Українське Вчительську Спілку, являючись членом Всеукраїнської Вчительської Спілки, учитель-українець Правабережної Залізничної згуртувався в „Спілку“ і закликають Вас, товариші, згуртуватися в окремій „Спілці“ по кожній залізничній, і подати про себе звістку, аби зарахувати цю „Спілку“ до Всеукраїнської Спілки Вчителів України і разом стати до культурної та громадської роботи на рівнім ґрунті до будування

9

Термінологічна Комісія Міністерства Шляхів запропонувала змінити ці написи, то наш довгожданий „місія“ поклав таку резолюцію: „Я не віжу необхідності менять надписі. Надписі в таких помешченнях повинні бити для публіки на зразок, на якому говорять населення, незалежно від державної мови, а тому прошу дати доповнителісьне об'явлення і вивесити на державному мові“. Зразу ж видно на скільки свідомий п. Ландсберг український діяч і, як личить великим людям, найшов, що в Україні „населення говорять на руском мові“, але щоб не чіплялися, чорт з ними, мож-на й на „державному мові“ повісити об'яв-лення, Україно, бо ти маєш діячів, радуйся їм, Лівобережна залізниця, бо ти маєш великого „фаховця“. І ми радуємося, бо „шукали й обрели“.

ГОЛОВНА РАДА

Лівобережної залізниці.

Ст. Слобідка, Правобережної зал.

В день відкриття у Кам'янці першого вогнища Українського вищої культури-університету на ст. Слобідка „Прогресом“ та педагогічною Радою залізничної В. П. школи був улаштований дитячий ранок, при чому був прочитаний реферат про значіння цього дня для всього поділля, всієї України і для кожної дитини з окрема.

Після вистави, яку улаштовувала „Прогрес“ для дітей без платні, діти декламували, співали і танцювали.

У вечір програма була повторена, при чому весь збір пішов на допомогу студентам ст. Слобідка, які мають відхити до укр. університету.

Вистава пройшла досить гарно, настрої були підвищені, збір досяг до 1300 карб.

Після вистави головою „Прогрес“ було прочитано копію телеграм від всіх Слобідських Українських організацій до Кам'янця.

Текст телеграм викликав довгі оплески в залі і національне почуття.

Голова Прогресу *Е. Вирова*.

Голова Укр. Громади *Е. Вировий*.

Привітання Кам'янець-Подільському Українському Державному Університетові.

Головна Рада надіслала Ректорові Кам'янець Подільського Українського Університету таку депешу: „В день національного свята, день народження могутнього чинника в боротьбі за кращу долю Ук-

раїни, Головна Рада Спілки Служащих та Робітників Правобережної Залізниці з великою радістю та непохитною надією вітає Кам'янецький Університет.

Цікава заява.

До Головної Ради Спілки Правобережної залізниці Головою Кондукторської Спілки п. Станіславським надіслано заяву такого змісту: „В вагоні «бібліотека» № 58 їздить завідувачий вагоном, котрий агітує проти української культури й державності“. Далі п. Станіславський просить вжити відповідних заходів.

ПРОХАННЯ.

Рада Прогресу. Ст. Христинівка звернулася з проханням до Головної Ради Спілки Правобережної залізниці, аби їй було вислано 50 примірників Статуту Професійно-Культурно-Прогресивної Спілки залізничників.

В Київських майстернях.

Громада Київських Головних Майстерень звернулася до Головної Ради листом такого змісту: „Після відкриття Головних Майстерень робітників приймають, по заяві адміністрації й тимчасово платять їм по 8 карб. в день; постійної ж платні зовсім відсутня. Майстерень до цього часу не установлено, й на яких умовах прийдеться далі працювати робітникам не відомо, що дуже нервує робітників: за для заспокоєння робітництва звертаємось до Головної Ради Спілки Правобережної залізниці, взяти на себе клопоти по в'язанню умов, на яких дійсно буде провадитись праця в Майстернях: чи то буде злішня платня, чи помісячна чи поденна і чи сучасна платня 8 карб. в день є постійна чи ні, як ні то чи буде доплата до цієї платні й яка. Установити термін постійної платні й термін до авансових видатків..

Постанови: Громади Київск. Головних Майстерень.

Громада Київських Головних Майстерень на своєму засіданні від 7-го жовтня обміркувавши справу з паливом винесла таку постанову: „Скоро наближається зима й ми робітники Київських Головних Майстерень не забезпечені ні паливом, ні світлом, —прохаємо Головну Раду Спілки Правобережної залізниці, аби вона подбала, щоб робіт-

никам була дана можливість получати паливо й світло при Київському Головному Складі, а також, як ми прийняли наново на посаду й не користуюсь розовими білетами, які дуже потрібні для родин й самих—прохаємо Г. Раду аби вона вжила відповідних заходів перед належними інституціями, щоб знову прийняті робітники,—члени Залізнодорожньої Спілки, користувались одноразовими білетами».

По питанню залічення рків попередньої служби знову прийнятим робітникам Майстерень ухвалено резолюцію: «Обдіркуювши справу про залічення років попередньої служби знову прийнятим робітникам—членам Залізнодорожньої Спілки, до Київських Майстерень, Рада знаходить необхідним прохати Головну Раду наклонотатись перед ким слід, аби робітникам знову прийнятим на службу роки попередньої служби було залічено дійсними роками служби й ці робітники були порівняні в правах з другими агентами залізнодорожних служб».

Українізація на залізницях Хар. вузла.

На залізницях зараз іде, інтензивна робота по підготовці служачих до переходу діловодства на українську мову. На деяких залізницях уже скінчилися іспити в знанні мови і часткова українізація діловодства вже провадиться.

Одміна з'їздів.

Всім начальникам залізниць України зроблено розпорядження про те що призначені на 25 жовтня з'їзди нач. служб. зборів. і комерційних, а також конвейційний з'їзд, одкладається до першого листопаду обидва з'їзди відкриваються 1-го листопаду в годину дня при комерційному департаменті. На з'їзд прибудуть самі керівничі службами.

Хроніка.

В Українському Національному Союзі.

Український Національний Союз на засіданні 20 жовтня, для збору необхідного матеріалу і вироблення законопроектів що торкаються питань загально-державного та громадського життя, постановив утворити комісії внутрішніх справ, військових, земельних, фінансових, внутрішньо-організаційних, церковних, правничих і закордонних. На чолі кожної комісії стоїть один член ради національного союзу, котрому доручено створити склад комісії. До праці в комісіях можуть бути запрошені фаховці.

В справі пам'ятника Шевченкові.

Згідно з постановою Ради Міністрів утворено окрему комісію для обміркування питання про приписане збудування пам'ятника Т. Г. Шевченкові в Києві. При головному управлінню мистецтва та національної культури скликається засідання для обміркування мистецької й фінансової сторони питання, а також питання про вибір відповідного місця для пам'ятника.

Законопроект про професійні Спілки.

В Міністерстві Праці закінчено розгляд законопроекту про професійні Спілки. Цей законопроект поки що не вноситься в Раду Міністрів через політичні причини.

Страйк залізничних робітників.

Робітники румунських залізничних майстерень, одержуючи останніми днями невелику пайку хліба, перестали працювати до видачі хліба й борошна. Румунські міністри шляхів і громадських робіт обіцяли поліпшення.

До українського громадянства.

Комісія Румунського Т-ва „Просвіта“ по збудуванню пам'ятника Т. Г. Шевченкові в м. Ромни на Полтавщині доводить до відома громадянства України, що у неділю 27 жовтня н. с. 1918 року в м. Ромни відбудеться величне свято—відкриття першого на Україні пам'ятника Великому Кобзареві Т. Г. Шевченкові.

На це національне свято України запрошуються всі установи, організації, а також і всі ті, хто співчуває великій українській ідеї.

Делегації, котрі прибудуть на свято, повинні мати посвідчення од своїх установ, або організацій і прибувши до Ромна, мусять негайно звернутись до Комісії (Т-во „Просвіта“, Народній Дім).

Всіх, бажаючих прийняти участь у цім святі, прохаєм сповістити Комісією об тім не пізніше 24-го жовтня н. с. 1918 року.

Кому не послано (з-за технічних перешкод) особистого заклику, той вважається закликаним оцім листом.

Адр. для телеграм: Ромни, „Просвіта“.

Голова Комісії Я. Данилюк.

З за кордону.

Українська Національна Рада в Швейцарії.

„Ділу“ телеграфують з Льовани: Тут створилася Українська Національна Рада. Її мета: боронити українські інтереси в закордонних землях. Основою програми Ради є платформа Українського Національного Союзу. Рада домагається права на самовизначення для всіх українських земель по програмі Вільсона. Черговим завданням Національної Ради є зв'язати зносини з усіма діяльними українськими організаціями за кордоном.

Недавно Українська Національна Рада в Швейцарії послала В. К. Бинніченкові телеграму з привітом і заявою про заснування її меу діяльності Ради.

Видає Головна Рада.

Англія не буде боротись проти самостійності України.

Льозанський український орган на французькій мові „Л. Україна“ доносить в числі з дня 26-го пересня, що неправдивою є чутка будьто би Англія стремилася до відбудови давньої російської імперії і до прилучення до неї всіх народів, які відірвалися від Росії. Прокламацію цього рода видало впереді російське мурманське правительство в Архангельську, однак представник Англії в Мурмані відмовився його підписати, заявивши, що це цілком не пристійно для британської держави боротись проти самостійної Фінляндії й України.

„Л. Україна“ видить в цім приязний акт зі сторони Англії, яка вже дня 8-го січня 1918 р. через свого репрезентанта в Київі Дісона Пікова Баркера признала незалежність України і заявила їй про свою доброзичливість.

Редагує Редакційний Комітет.

Відповідальний редактор *М. Коломійць*.

Оповістки.

Приймається передплата на РОБІТНИЧУ ГАЗЕТУ.

Орган Центрального Комітету української соціально-демократичної робітничої партії.

Передплата на один місяць 7—карб.

Адреса редакції й контори:

Київ, Михайловський пр., 35, кв. 1.

Телеф. 65—10.

П Е Р Е Д П Л А Ч У Й Т Е

двогвижневу газету

„ЗАЛІЗНИЧНИК“

Орган Центральної організації Українців Залізничників в Австрії

Видає: краєвий секретаріят українських залізничників.

Редакція й адміністрація:
Львів, ул. Городецька 95.

Поодинокое число коштує 50 коп.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ГРОМАДСЬКО-НАУКОВИЙ ДВОХТИЖНЕВИК „ВІСТНИК ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ“

ВИДАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО СОЮЗУ ЗЕМЦІВ.

під редакцією Члена Управи Н. А. МАЦЕВИЧА.

„Вістник Громадськ і Агрономії“ виходитиме зшитками в 32 сторінки великого формату з двома шпальцями друку на кожній сторінці.

Передплата до кінця 1918 року 12 карб. за 12 зшитків.

Адреса Редакції Київ, Велика Володимирська 33, Всеукраїнський Союз Земств.

Приймається передплата на селянську газету

„НАРОДНЯ ВОЛЯ“

Що виходить у Києві двічі на тиждень.

Передплата: на один місяць—2 карб. 50 коп. на два місяці—4 карб. 50 коп., на три місяці—6 карб. 50 коп. на чотири місяці—8 карб., Окреме число 35 коп.

Тимчасова адреса Редакції й Контори:

місто Київ, Кузнечна вулиця буд. № 68, пом. 3.

„ПОСТУП“

газета з відділами: політичним, кооперативним, культурно-просвітним та професійним і літературним, що має видаватись в Харькові кооперативним

в-ом „Рух“ з 25 жовтня б. р.

Передплата в роздрі 10 карб. на місяць приймается в Харькові.

Катеринославська 31, в-во „РУХ“.